

Ráðgevandi Nevndin hjá danska forsætisráðharranum ávarar føroyingar:

Setið ikki nýggjar stuðulsskipanir í gildi fyri tær tit avtaka

Hóast tað eru fleiri positiv tekin í føroyska búskapinum, so mugu føroyingar ikki gera tað mistak at seta nýggjar stuðulsskipanir í gildi fyri tær, sum verða avtiknar. Vinnan eigur at klára seg utan stuðul frá tí almenna sigur Ráðgevandi Nevndin í nýggjastu frágreiðingini.

JAN MÜLLER

Føroyski búskapurin er framvegis inni í eini hepnari gongd, og framburðurin sýnist at halda fram í 1997. Vøksturin byggir á betri fiskarí ikki minst eftir toski, men eisini ein ekspansivur figgarpolitikkur og rentufallið sum heild hava stuðlað undir hesi gongd sigur danska Ráðgevandi nevndin viðvíkjandi Føroyum í seinastu frágreiðing síni til forsætisráðharran.

Nevndin visir eisini á, at framgongdin byggir á nógvi tryggari grund enn líkandi vøkstur í endanum av 1980-unum. Núverandi vøksturin byggir nevnliga ikki á lántøku og almenn veðhald.

Skuldin ov høg

Hóast hesi positivu tekin, so visir nevndin eisini á vægiligan útvikling. Fyri tað fyrsta er almenna skuldin framvegis sera høg. Tað verður so eisini fiskað so mikið nóg, at fleiri týðandi fiskisløg sum frálíðir verða høtt.

Viðari sigur Ráðgevandi nevndin, at tað ikki eru tekin til, at framgongdin verður brúkt til gera upp við óheppin undantøk og serstakar reglur, sum framhaldandi eru innbygd í føroysku reglurnar og skipanir fyri skatt, avgjöld og tilskot vm.

Nevndin visir á, at av tí at føroyska samfelagið er so nógvi bundið av eini høvudvinnu, nevnliga fiskivinnu, er tørvur á at gera føroyska búskapin meira líðiligan og betri konsolideraðan mótevnis konjunkturrunum - enn tey lond, sum Føroyar vanligar samanbera seg við.

Hetta er ikki stóðan í dag, og tað er tí orsök til at stúra fyri gongdini. Serstakliga tey seinastu töluni fyri m.a. royndarveidi í føroyskum sjóki kundu bent á, at tað vandi fyri, at búskaparliga virksemini fer at steðga upp komandi árin.

Ráðgevandi Nevndin visir síðani í frágreiðing síni á, hvussu tey torføru árin í byrjanini av 90-unum eru avloyst av einum betradum konjunktur, sum hevur havt við sær, at fleiri hava fingið arbeiði og hevur tað áttur givið óttar intøkkur.

Víst verður á framgongdina innan alingina og byggi-virksemið. Bara fiskið-

aðurin á landi hevur higartil ikki átt sín lut í framgongdini.

Nevndin sigur viðari, at framgongdin hevur havt við sær munandi ókning í privatú nýtsluni. Eisini almenna nýtslan veksur, men vøksturin er eitt sindur minni enn í privatú nýtsluni.

Víst verður á, at handils-javnvágini er positiv sjeynda árið á rað. Gjaldsjaðnvágini visir somu stóru yvirskot sum undanfarið ár. Harvið er uttanlandsskuldin minkað við 1,3 mia. kr. í 96.

Almenna nettoskuldin uppá 6,3 mia. kr. við endan av 96 er enn sera høg, svarandi til 95% av tøku føroysku bruttojóðarinntøkuni. Við núverandi gongd í almennu figgarstøðni verður skuldin bert at minka spakuliga. Fer rentustøðið at hækka kann tað hava við sær nýggjar útreiðsluókingar.

Nevndin ávarar um, at gongdin í almennu útreiðslunum og inntøkunum visir, at framgongdin í búskapinum ikki í nóg stóran mun verður brúkt til at konsolidera almenna figgarstandin.

Hon visir eisini á, at ein langtíðarætlan fyri at gjalda aftur almennu skuldina hjá bæði landsstýrinum og kommununum og sum verður grundað á neyva stýring av samlaðu almennu útreiðslunum, kann hava við sær, at ein kann fara meira miðvíst til verka. Víst verður eisini á, at fyri at hetta skal hava nakra ávirkan, so eigur tað at verða hægri prioriterað at minka um skuldina heldur enn ynski um skattalækkingar.

Nevndin sigur eisini, at ein meira kritisk gjøgnumgongd av serreglum og undantøkum á skattaavgjalds og tilskotsráðnum kann hava við sær, at landskassin verður betur fyri.

Síðani setir nevndin upp nøkur viðurskipti, sum hon heldur kunnu stuðla undir hesum. Tað er m.a. at minka um rentufrádráttin til húslán. Síðani eina tillaging av skattgivingi av rentum og partabævinnitøkum uttan mun til um inntøkurnar koma úr Føroyum ella útláðinum.

Eisini verður nevnd ein tillaging av momsreglunum fyri fiskivinnuna og restina

av vinnulívunum.

Nevndin mælir eisini til, at serstaki lønarstuðulin til fiskivinnuna verður minkaður. At enda ynskir hon eina eina kritiska gjøgnumgongd av øðrum frádráttum og tilskotum.

Víst verður í hesum sambandi á, at samlaða skattatrygðin í Føroyum ikki er høg sum tey lond norðurlond. Hetta hevur m.a. samband við týðandi árliga blokktilskotið frá Danmark.

Skuld og kreditvirði

Ráðgevandi nevndin visir á, at ein trúverðug og pliktandi ætlan at minka um skuldina fer at hava fleiri hepnar avleiðingar við sær. Hon vil betra um álitið á føroyskan búskap, ja økja um kreditvirði Føroya. Harvið kann eisini koma gongd á tær privata iløgurnar. Eisini fer ein afturgjalding av skuld at geva Føroyum betri rásum fyri tí vaksandi útreiðslutrygðinum, sum kemur av, at fleiri gerast eldri.

Vinnulívið

Hóast framgongd á nógviðvunum so ávarar nevndin móti tí manglandi konsoli-

deringini av almennu figgarstøðuni, tí einvísa vinnustrukturinum og tí stóra veiðutrygðinum við Føroyar. Nevndin heldur ikki, at veiðutrygðin verður lækkað við teimum 30%, sum mælt er til við fiskidagaskipanini.

Nevndin kemur til ta niðurstøðu, at føroyski búskapurin framvegis ikki er førur fyri at standa ímóti møguligum afturstigum, sum kunnu koma í kjalarvørrinum á eini rentuhækking ella um fiskiveiðan minkar nóg.

Nevndin fegnast tó um, at onkur av alternativu vinnunum so sum alivinnan eftir eina torføru byrjan, nú tykjast klára seg væl.

Ávarar móti at lata stuðul

Menningin av einum meira fjølbroyttum og lønandi vinnustrukturi má fáast í meira fastar karmar heldur enn at fáa almennan stuðul. Nevndin sigur annars, at tað er sera umráðandi ikki at seta nýggja stuðulsskipanir í verk fyri tær, sum nú verða avtiknar.

Lønarstuðulin til fiskivinnuna og annars vinnustuðul eigur stígvist at verða

tikin av fyri uppá longri sikt heilt at detta burtur. Eisini sigur nevndin, at tað er er ikki ein almenn uppgáva at tryggja eina endunýgging av fiskiflotanum.

Nevndin sigur m.a.: „Målet bør være at opnå et system, hvor aflønningen i hver sektor såvidt muligt svarer til produktiviteten. Dermed sikres den bedst mulige anvendelse af økonomiens produktive ressourcer. Med den begrundelse bør der advares mod at indføre selektive skattefradrag eller lignende til særlige erhvervsgrupper. Ligesom det giver anledning til overvejelser i forbindelse med de færreste tanker om et moms-system med flere satser“.

Nevndin leggur afturat, at tað kemur greitt fram, at almenn subsidiering av høvuðsvinnuni í síðsta enda

verður figgað av vinnuni sjálvari og bert hevur við sær eina minni effektiva framleiðslutilrettelegging, sum minkar um samlaðu føroysku brúksmøguleikarnar.

Fiskiðnaðurin illa fyri

Ráðgevandi nevndin telur eisini fiskiðnaðin fram og visir á, hvussu vánaliga hesin parturin av vinnuni klárar seg í mun til aðrar partar. Ein orsök er, at ein stóðugt stórur partur av fiskinum verður landaður uttanlands.

Trupulleikarnir í fiskiðnaðinum stava frá ov stórum framleiðsluorku og ov vánaligum kappingarevnum. Tørvur er á munandi nútímsgerð og umlegging, um fiskiðnaðurin aftur skal verða kapping-

Framhald á síðu 22

NÝTT - NÝTT - NÝTT - NÝTT

JÓLABORÐHALD
VERÐA:

KOSTN.
195,-

Borðbilegging á tel. 11552 - 12736 - 83552

HAVNAR KLUBBI
Stovnur 179

Til húsið...
H - VINDEYGU
ÚR LÍMTRÆI

H-vindeygu og H-altanhurðar
hóska til øll hús. Vit finna - saman við tær - bestu loysnina,
soleiðis at heildarmyndin verður tann besta

-tá talan er um tað allar besta

Ring ella kom inn á gólvíð og fá eitt prát við okkum um tín tørv.
Vit eru altíð til reiðar at geva tær eitt gott tilboð.

P/F FØROYA GLUGGI
P/F YATNSOYRA SNIKKARAVIRKI

Tel. +298 32177 • Fax +298 33166 • E-mail: vs@gluggi.fo